

Sygn. akt II Ca 320/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2013r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Wojciech Borodziuk

Sędziowie SO Irena Dobosiewicz (spr.)

SO Aurelia Pietrzak

Protokolant stażysta Anna Rambowicz

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2013r. w Bydgoszczy

na rozprawie

sprawy z powództwa M. W.

przeciwko Powiatowi (...)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu rejonowego w Świeciu VI Zamiejscowy Wydział Cywilny z

siedzibą w Tucholi

z dnia 28 lutego 2013r. sygn. akt. VIC 304/13

oddala apelację.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt. II Ca 320/13

UZASADNIENIE

Powód M. W. wniósł o zasądzenie od Powiatu (...) kwoty 425 zł z ustawowymi odsetkami od 20 października 2004r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu.

Wskazał, że w dniu 18 października 2004r. uiścił w trybie administracyjnym opłatę w wysokości 500 zł za wydanie karty pojazdu przy jego rejestracji. Zdaniem powoda brak było podstaw do pobrania opłaty w wysokości 425 zł, a to wobec niezgodności przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003r. z Konstytucją, co stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 17 stycznia 2006r., sygn. 46/04.

Pozwany domagał się odrzucenia pozwu, podnosząc zarzut niedopuszczalności drogi sądowej. Zdaniem pozwanego, skoro obowiązująca od dnia 1 stycznia 2010r. ustawa o finansach publicznych definiuje opłatę za kartę pojazdu jako tzw. środek publiczny, to przy żądaniu zwrotu opłaty właściwym jest tryb postępowania administracyjnego.

Gdyby natomiast zarzut ten nie znalazł akceptacji Sądu, domagał się oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów procesu.

Sąd Rejonowy w Świeciu VI Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Tucholi wyrokiem z dnia 28 lutego 2013r. zasądził od pozwanego na rzecz powoda żadaną kwotę 425 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 7 kwietnia 2011r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w zakresie dalej idącego żądania co do biegu terminu ustawowych odsetek i orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 kpc.

i

Ustalił Sąd i zważył że M. W. w dniu 20 października 2004 roku dokonał pierwszej rejestracji w Polsce używanego pojazdu, sprowadzonego z innego kraju UE, marki R. (...). Z tego tytułu za wydanie karty pojazdu uiścił opłatę administracyjną w kwocie 500 złotych.

Pismem z dnia 7 kwietnia 2011 roku pozwany odmówił powodowi zwrotu kwoty 425 złotych. Zarzut niedopuszczalności drogi sądowej nie był uzasadniony. Powołana przez pozwanego regulacja w postaci ustawy o finansach publicznych z 2009 roku, zdaniem Sądu, nie wyłącza drogi sądowej. Potwierdził to już dwukrotnie Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 maja 2007 roku (sygn. akt III CZP 35/2007) oraz w uchwale z dnia 6 czerwca 2012 roku (sygn. akt III CZP 24/12). Dopuszczalność drogi sądowej w sprawie należy domniemywać (art. 2 kpc) i rozumieć ją stosunkowo szeroko, na co wskazuje bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego. W konsekwencji musi istnieć konkretny przepis prawa, który wprost wyznacza dla sprawy drogę administracyjną, jako wyłączną. Takiego wskazania dla spraw związanych z opłatami za kartę pojazdu brak w powołanych przez pozwanego przepisach. Niezależnie od tego podnieść należy, że nie jest uzasadnione odrzucenie pozwu z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej w sprawie nie mającej cech spraw cywilnej, ale w której powód przedstawił okoliczności i zdarzenia, które mogą stanowić cywilnoprawne źródło jego żądań (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 czerwca 2010 roku w sprawie IV CSK 554/09. Lex nr 738131). Powód swoje roszczenie oparł na instytucji nienależnego świadczenia. Z tych powodów Sąd odmówił odrzucenia pozwu.

W ocenie Sądu roszczenie powoda było zasadne. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 czerwca 2010 roku (sygn. akt III CZP 37/10, Lex nr 578583), rozważając kwestię zwrotu nienależnie pobranych opłat za kartę pojazdu stwierdził na wstępie, że rozstrzygnięcie tego zagadnienia wymaga przede wszystkim odpowiedzi na pytanie, czy przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia z dnia 28 lipca 2003 roku, na podstawie którego została od powoda pobrana opłata za

2

kartę pojazdu zakupionego na terenie państwa należącego do Unii Europejskiej i sprowadzonego do Polski, był zgodny z prawem wspólnotowym. Wskazać bowiem należy, że zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego zobowiązuje nie tylko sąd danego kraju, ale także organ administracyjny, do stosowania prawa wspólnotowego i odstąpienia od stosowania sprzecznych z nim przepisów prawa wewnętrznego, krajowego (tak m.in. WSA w Warszawie z dnia 4 listopada 2009 roku, sygn. akt III SA/Wa 832/09, Lex nr 550223). Niezależnie od wyroku polskiego Trybunału Konstytucyjnego, który odroczył utratę mocy obowiązującej przepisów rozporządzenia, w drodze wyroku z dnia 17 stycznia 2006 roku, w sprawie o sygnaturze U 6/04. W sprawie zgodności odpowiedniego przepisu rozporządzenia z 2003 roku z prawem wspólnotowym Europejski Trybunał Sprawiedliwości w Luksemburgu w dniu 10 grudnia 2007 roku w sprawie C-134/07, zajął stanowisko, że art. 90 akapit pierwszy WE należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on opłacie takiej, jak przewidziana w § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 roku, która to w praktyce była nakładana w związku z pierwszą rejestracją używanego pojazdu przywiezionego z innego państwa członkowskiego, lecz nie jest nakładana w związku z nabyciem w Polsce używanego pojazdu samochodowego, jeśli jest on tam już zarejestrowany.

Traktat WE jest umową międzynarodową, ratyfikowaną przez RP, która była w odpowiednim trybie ogłoszona w Dzienniku Ustaw. Zgodnie zaś z przepisem art. 91 Konstytucji RP ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej

ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw RP, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana. Także z art. 10 TWE należy wywieść zasadę pierwszeństwa, która nakłada na sąd krajowy obowiązek pominięcia normy prawa krajowego, jeśli stwierdzi, że jest ona sprzeczna z normą wspólnotową. Zasada ta została wprost sformułowana w dotychczasowym orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Postanowienie z dnia 10 grudnia 2007 roku ma skutek *ex tunc*, tj.

3

wywołuje skutek od samego początku obowiązywania niezgodnego z prawem wspólnotowym przepisem. W świetle tego nakładanie opłaty za kartę pojazdu było od samego początku sprzeczne z prawem unijnym. Oznacza to, że kupujący pojazd i rejestrujący go po raz pierwszy w Polsce, nie był w ogóle zobowiązany do uiszczenia tej opłaty. Bez znaczenia zatem na roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia pozostaje odroczenie obowiązywania w mocy przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 roku przez wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2006 roku.

Sąd Rejonowy jednocześnie zauważa, że powyższe postanowienie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 grudnia 2007 roku odnosi się do pełnej wysokości opłaty pobieranej za kartę pojazdu w kwocie 500 złotych, a nie jej części czy różnicy pomiędzy kwotami pobieranymi w tym przedmiocie poprzednio i obecnie. Po pierwsze, Trybunał uznał za sprzeczne z prawem wspólnotowym pobieranie opłaty w związku z pierwszą rejestracją używanego pojazdu samochodowego, przywiezionego z innego kraju członkowskiego UE w sytuacji, gdy opłata taka nie jest nakładana w związku z nabyciem w Polsce używanego pojazdu samochodowego, jeśli jest on już tam zarejestrowany. Po drugie, skoro dany przepis uznano za sprzeczny i z tego powodu nie mógł być on stosowany, to na dzień faktycznego uiszczenia przez osoby rejestrujące pojazdy w Polsce pełnej opłaty 500 złotych, nie było skutecznego przepisu, który ustalałby wysokość jakiegokolwiek opłaty za tą czynność rejestracyjną. Zatem spełnione wówczas świadczenia były nienależne. Zatem uznając, że wykazane zostały przesłanki nienależytego świadczenia z art. 410 § 2 kc w zakresie zgłoszonego roszczenia, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 425 złotych (punkt 1 wyroku). O odsetkach orzeczono na podstawie art. 455 kc, albowiem od dnia następującego po dniu pisma pozwanego odmawiającego zapłaty kwoty 425 złotych należało uznać, że pozostawał on w zwłóce w zapłacie świadczenia należnego powodowi. W

4

konsekwencji w pozostałym zakresie roszczenia o odsetki powództwo oddalono (punkt 2 wyroku).

Apelację od wyroku tj. od punktu 1 i 3 wniósł pozwany, zarzucając naruszenie art. 199§1 pkt 1 kpc przez jego niezastosowanie, art. 410§2 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i art. 2 § 3 kpc przez jego niezastosowanie.

Domagał się skarżący uchylecia wyroku w zaskarżonej części i odrzucenia pozwu ewentualnie zmiany i oddalenia powództwa i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację powód domagał się jej oddalenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna. Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i dokonał trafnej oceny prawnej.

Przystępując do rozpoznania apelacji Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności rozpoznał zarzut nieważności postępowania z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej /art. 379 pkt 1 kpc w zw. z art. 199 §1 kpc oraz art. 2 kpc/.

Pozwany podnosił, że z dniem 1 stycznia 2010 r. weszła w życie ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 157, poz.1240), która w art. 60 zawiera definicję środków publicznych stanowiących nieopodatkowane należności budżetowe o charakterze publiczno - prawnym, a w punkcie 7 art. 60 mieści się opłata objęta żądaniem pozwu, gdyż stanowiła dochód pobierany przez samorządową jednostkę budżetową na podstawie

odrębnych przepisów. Jednocześnie w art. 67 tej ustawy przewidziano, że do spraw dotyczących należności, o których mowa w art. 60, nieuregulowanych niniejszą ustawą, stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego i odpowiednio przepisy działu HI ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa. Natomiast zgodnie z art. 115

5

ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych, do spraw dotyczących nieopodatkowanych należności budżetowych, o których mowa w art. 60 ustawy o finansach publicznych, wszczętych i nie zakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższa regulacja nie wyłącza drogi sądowej, którą zgodnie z art. 2 kpc należy domniemywać i jest ona rozumiana szeroko, a jej granicą jest wyraźny przepis prawa, który wprost przewiduje dla konkretnej kategorii spraw jedynie drogę administracyjną.

W tym miejscu przywołać należy pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 czerwca 2010 r. w sprawie IV CSK 554/09 /publ. Lex nr 738131, że nie jest uzasadnione odrzucenie pozwu ze względu na niedopuszczalność drogi sądowej w sprawie nie mającej cech sprawy cywilnej, jeżeli powód przedstawił okoliczności i zdarzenia, które mogą stanowić cywilnoprawne źródło jego żądań.

Powód w pozwie jako podstawę faktyczną swojego żądania wskazał pobranie przez pozwanego bez podstawy prawnej opłat, wskutek czego pozwany stał się bezpodstawnie wzbogacony, czyli roszczenia o zwrot tych kwot od pozwanego upatruje w przepisach prawa cywilnego, art. 405 i nast. k.c. Natomiast przytoczone przez pozwanego przepisy ustawy o finansach publicznych z 27 sierpnia 2009 r. regulują kwestię pobierania opłat.

W powyższej sprawie Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 czerwca 2012 r. w sprawie o sygn. III CZP 24/12 na pytanie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy zadane w analogicznej sprawie zajął stanowisko, że wejście w życie z dniem 1 stycznia 2010 r. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych / Dz. U. z 2009 roku, nr 157, poz. 1240 /, która w art. 60 pkt 7, jako środki publiczne stanowiące nieopodatkowane należności budżetowe o charakterze publiczno – prawnym wymienia: „dochody pobierane przez państwowe i samorządowe jednostki budżetowe na podstawie innych ustaw”, a w art. 67 do spraw

6

dotyczących należności, o których mowa w art. 60, nieuregulowanych niniejszą ustawą przewiduje stosowanie przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. -Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.) i odpowiednio przepisów działu m ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.6), nie spowodowało niedopuszczalności drogi sądowej w sprawach o zwrot nienależnie pobranych opłat za karty pojazdu na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu /Dz.U. z 2003 r., nr 137, poz. 1310/.

Z powyższego względu zarzut niedopuszczalności drogi sądowej uznać należy za niezasadny. W dalszej kolejności rozpoznaniu podlegał zarzut naruszenia w wyroku art. 410§2 kc. W kwestii zgodności § 1 ust. 1 rozporządzenia z 2003 r. z prawem wspólnotowym wypowiedział się na pytanie prejudycjalne Sąd Rejonowy w Jaworznie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który postanowieniem z dnia 10 grudnia 2007 r., sygn. akt C-1 34/07 (Dz.U. UE C 64, poz. 15), orzekł, że art. 90 akapit pierwszy WE należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on opłacie, takiej jak ta przewidziana w § 1 ust.1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu, która to opłata w praktyce jest nakładana w związku z pierwszą rejestracją używanego pojazdu samochodowego przywiezionego z innego państwa członkowskiego, lecz nie jest nakładana w związku z nabyciem w Polsce używanego pojazdu samochodowego, jeśli jest on tam już zarejestrowany.

Postanowienie to ma skutek ex tunc, tj. wywołuje skutek retroaktywny. W świetle tego postanowienia nakładanie opłaty za kartę pojazdu było sprzeczne z prawem unijnym i było z nim sprzeczne od samego początku. Oznacza to, że kupujący nie był w ogóle zobowiązany do uiszczenia tej opłaty. Bez wpływu zatem na rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia pozostaje odroczenie obowiązywania mocy

7

przepisów rozporządzenia z 2003 r. o opłacie za wydanie karty pojazdu przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 17 stycznia 2006 r., sygn. akt U 6/04.

Zauważyć trzeba, że postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odnosi się do pełnej wysokości opłaty za kartę pojazdu w kwocie 500 zł, a nie jedynie do różnicy 425zł pomiędzy kwotami określonymi w rozporządzeniach z 2003 i 2006 roku. Trybunał Sprawiedliwości uznał bowiem za sprzeczną z prawem unijnym (wspólnotowym) opłatę nakładaną w związku z pierwszą rejestracją używanego pojazdu samochodowego przywiezionego z innego państwa członkowskiego w sytuacji, w której opłata taka nie jest nakładana w związku z nabyciem w Polsce używanego pojazdu samochodowego, jeśli jest on tam już zarejestrowany.

Zważyć jednocześnie należy, że sprzeczność przepisów rozporządzeń krajowych z prawem wspólnotowym, wywoływało skutek nieważności tych rozporządzeń ex tunc, dlatego odroczenie przez Trybunał Konstytucyjny utraty mocy obowiązującej przepisów prawa, nie ma znaczenia dla ich nieważności od samego początku.

Z tytułu naruszenia prawa unijnego wchodzi w grę odpowiedzialność odszkodowawcza. Powód jednak nie nawiązuje do tej podstawy odpowiedzialności, a zgłoszone roszczenie -żądanie zapłaty określonej kwoty -oparł na przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu, przytaczając stan faktyczny dla wykazania przesłanek bezpodstawnego wzbogacenia i te przesłanki wykazywał.

Powyższe pozostaje w zgodności ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 czerwca 2010 r. (sygn. akt ni CZP 37/10, OSNC 2011/1/2, LEX nr 578583, BiulSN2010/6/9).

Podzielając powyższą ocenę wyrażoną przez Sąd Najwyższy Sąd Okręgowy uznał, że powód wykazał zaistnienie podstawy domagania się zwrotu nienależnie pobranej opłaty na podstawie art. 410 kc. W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy oraz rozpoznający apelację Sąd Okręgowy związany był

8

żądaniem pozwu ograniczonym do zasądzenia jedynie kwoty 425 zł, przyjmując jako datę początkową popadnięcia pozwanego w opóźnienie, datę doręczenia pozwanemu wezwania do zwrotu kwoty opłaty, /art. 455 kc w zw. z art. 481 kc/. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy apelację jako niezasadną oddalił, /art. 385 kpc/.